

Huvudman
kontakt@molndal.se

2021-03-10
Dnr 2020:1237

Rektor
linda.svensson01@molndal.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolors läromedels-
strategi vid Almåsskolan i Mölndals kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av skolors läromedelsstrategi på Almåsskolan. Syftet är att granska i vilken utsträckning det i skolorna finns en välfungerande läromedelsstrategi som leds och samordnas av rektor. Granskningen inriktas mot skolornas processer vid kvalitetssäkring och val av läromedel i de samhällsorienterade ämnena i årskurs 7-9.¹

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen, vilket beskrivs under respektive område. Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. I bilaga 1 och 2 återfinns fakta om skolan samt mer information om hur granskningen genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

¹ Skolinspektionen har för den här granskningen definierat läromedel som ett strukturerat material som lärare använder i undervisningssituationen. Det finns analoga respektive digitala läromedel. Många analoga läromedel innefattar digitala komponenter. Digitala läromedel är läromedel som elever tar del av genom olika former av digitala verktyg. Granskningen omfattar såväl digitala som analoga (förlagsproducerade) läromedel samt det egenproducerade och delade material som lärare använder för att förmedla undervisningsstoffet (t.ex. stenciler, facklitteratur/faktatexter, skönlitteratur, tryckta/elektroniska tidningar, film/bild/ljud, PPT-presentationer). Det kan därmed också handla om material som inte är producerat som läromedel men som används som detta i undervisningen.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Almåsskolan i följande utsträckning:

Rektors strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel i de samhällsorienterande ämnena

Rektorn har i låg utsträckning en strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel i de samhällsorienterande ämnena i årskurs 7-9.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att utveckla en strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel och att en sådan omfattar tydliggjorda principer samt tidsmässiga förutsättningar för lärarnas arbete.

Lärarnas kvalitetssäkrings- och urvalsarbete för att tillhandahålla läromedel i de samhällsorienterande ämnena

Lärarna har i flera delar ett kvalitetssäkrings- och urvalsarbete för att tillhandahålla läromedel av god kvalitet i de samhällsorienterade ämnena i årskurs 7-9.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn och lärarna behöver i sin kvalitetssäkring och val av läromedel utveckla och fördjupa en kritisk granskning av läromedel utifrån skolans värdegrund, samt utveckla och fördjupa sitt arbete med att granska hur läromedlen stämmer överens med aktuella forskningsrön om ämnet och ämnets didaktik.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2021-09-01 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till

Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2020:1237) i de handlingar som sänds in samt ange skolans och huvudmannens namn.

Skolinspektionen är medveten om att många skolor i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel i de samhällsorienterande ämnena

Inom detta område granskar Skolinspektionen med vilken kvalitet rektor utformar en strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel i de samhällsorienterande ämnena på skolan. Det omfattar hur rektor ser till att det finns gemensamma principer som vägleder lärare i deras fortlöpande kvalitetssäkring och val av läromedel. Det omfattar också vilka förutsättningar som finns i form av avsatt tid och etablerade samverkansstrukturer, för att kunna söka nya läromedel och fortlöpande kvalitetssäkra dessa samt befintliga läromedel. Vidare granskas om kvalitetssäkring och val av läromedel följs upp i skolans systematiska kvalitetsarbete och om skolan planerar långsiktigt för hur läromedel ska hållas uppdaterade.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn har i låg utsträckning en strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel i de samhällsorienterande ämnena i årskurs 7-9. Skolinspektionen gör denna bedömning utifrån att rektorn endast ger svag ledning och stöd när det gäller lärares kvalitetssäkring och val av läromedel. Detta eftersom det saknas tydliggjorda principer för hur läromedelsval ska göras. Rektorn utgår istället från att styrdokumentet, liksom lärarnas profession ska styra lärarnas kvalitetssäkring och val av läromedel inom ramen för skolans organisering i ämneslag. Av granskningen framgår vidare att lärarna ges förutsättningar för samarbete. Formerna för samarbete kan emellertid utvecklas genom att tid i större utsträckning avsätts specifikt för kvalitetssäkring och val av läromedel. Introduktion av nyanställda och/eller obehöriga lärare, inför kvalitetssäkring och val av läromedel, sker genom att de tilldelas en mentor och genom att de ingår i lärarnas samverkan inom ramen för ämneslaget. I rektorns systematiska kvalitetsarbete saknas en systematisk uppföljning som gäller hur lärare kvalitetssäkrar och väljer läromedel. Slutligen planerar skolan för att hålla läromedel uppdaterade och tidsenliga. Detta genom att biträdande rektorn ger lärarna i uppdrag att årligen inventera läromedel och framföra önskemål om nyinköp.

Av Skolinspektionens granskning framgår att rektorn saknar tydliggjorda principer för kvalitetsgranskning och val av läromedel. Istället utgår rektorn endast från att styrdokumentet, liksom lärarnas profession ska styra lärarnas kvalitetssäkring och val av läromedel inom ramen för ämneslaget. I inskickade dokument inför granskningen beskriver rektorn att ämneslärarna, utifrån sin profession och ämnestillhörighet, ansvarar för att undervisningen sker enligt styrdokumentet. I detta sammanhang ingår enligt rektorn att välja såväl analoga som digitala läromedel som uppfyller kraven enligt styrdokumentet. Rektorn säger i intervju att det inte finns

några uttalade principer för kvalitetssäkring och val av läromedel, men att hen har en tillit till att lärarna arbetar med kvalitetssäkring och val av läromedel utifrån sin profession och inom ramen för skolans organisering i ämneslag. Lärarna säger att det saknas uttalade principer för kvalitetssäkring och val av läromedel och de uttrycker att det är underförstått att de vid val av läromedel ska utgå från styrdokumentet. Rektorn och biträdande rektorn säger i intervju att det inte finns någon preciserad uppföljning av om lärarnas kvalitetssäkring och val av läromedel följer styrdokumentet, men att biträdande rektorn ibland ställer frågor om vilka läromedel lärarna arbetar med.

Av granskningen framgår vidare att lärarna ges förutsättningar för samarbete, även om dessa kan utvecklas genom att det i större utsträckning avsätts tid specifikt för kvalitetssäkring och val av läromedel. Det saknas vidare en arbetsbeskrivning för kvalitetssäkring och val av läromedel. Introduktion av nyanställda och/eller obehöriga lärare, inför kvalitetssäkring och val av läromedel, sker genom att dessa får en mentor och genom att de ingår i lärarnas samverkan inom ramen för ämneslaget. I rektorns inskickade svar inför granskningen framgår att lärarna är indelade i ämneslag utifrån undervisningsämnena. De är också placerade i arbetsrum utifrån undervisningsämnena med syftet att gynna det kollegiala samarbetet och utbytet i sina respektive ämnen. I intervju säger rektorn att lärarna har begränsad konferenstid samt någon heldag under respektive läsår då de kan samverka kring ämnena de ansvarar för, samt att lärarna i övrigt har daglig kontakt genom att de är placerade nära varandra. Vidare säger rektorn att det inte finns någon särskild styrning av kvalitetssäkring och val av läromedel i samband med lärarnas samverkan. Istället uppges det finnas en tillitsbaserad styrning och att rektorn och biträdande rektor aldrig har haft anledning att ifrågasätta lärarnas urval och att det är lärarnas samlade kompetens som styr urvalet. Lärarna uppger i intervju att de samverkar i samband med ämnesträffar och de framför i sammanhanget att de ser behov av att sådana sker mer frekvent. De säger att de bland annat behöver tid för att diskutera läromedel. De säger också att det inte heller är uttalat att de ska kvalitetssäkra samt välja läromedel i samband med samverkanstiden i ämneslaget men att de har fått ett förtroende att genomföra ett generellt uppdrag. Såväl rektorn och lärare säger att det saknas en arbetsbeskrivning för hur kvalitetssäkring och val av läromedel ska gå till och vem som gör vad. Vidare säger rektorn att samtliga nyanställda lärare får en mentor och tid för att ta del av frågan om val av läromedel genom samverkan. Lärarna säger att de inte vet om rektorn ser till att nya och/eller obehöriga lärare blir introducerade till skolans arbete med val av läromedel och att de som lärare hjälper obehöriga lärare när det gäller vilket material som ska användas.

Granskningen visar vidare att det saknas en systematisk uppföljning av hur lärare kvalitetssäkrar och väljer läromedel inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Lärare säger i intervju att det saknas ett sådant uttalat och riktat arbete utöver att lärare framför vilka läromedel de behöver och vill köpa in. Rektorn säger i intervju att det inte finns någon rutin för att följa upp lärarnas kvalitetssäkring och

val av läromedel. Rektorn säger samtidigt att det är viktigt att se att läromedlen som används är relevanta, och frågor om detta tas upp löpande i samtal med lärarna, men det sker inte systematiskt och regelbundet. Frågor om läromedel i förhållande till elevernas resultat tas upp vid behov, exempelvis om det skulle finnas en avvikelse mellan nationella prov och andra resultat. Enligt rektorn har de inte sett behov av att ta upp frågor om kvalitetssäkring och val av läromedel i de samhällsorienterande ämnena.

Granskningen visar också att skolan planerar för att hålla läromedel uppdaterade och tidsenliga genom att biträdande rektorn ger lärarna i uppdrag att årligen inventera läromedel och framföra önskemål om nyinköp. Lärarna säger i intervju att det är delegerat till dem som lärare att se till att inventera om läromedel är aktuella och uppdaterade. De meddelar i sin tur rektorn om de ser att ett läromedel är inaktuellt, och att de sedan får ett godkännande om det är ok eller inte att köpa in ett uppdaterat läromedel. Vidare säger de att det här framförallt är ett uttalat uppdrag. Rektorn säger att de inte leder ett arbete för hur olika läromedelskategorier ska hållas uppdaterade utifrån inventering av tidsenlighet. Vidare säger rektorn att lärarna årligen får i uppdrag att inventera läromedel och sedan eventuellt framföra önskemål om komplettering eller nyinköp. Rektorn säger vidare att de inte sett skäl att gå in och kontrollera eller följa upp lärarnas arbete.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att utveckla en strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel och att en sådan omfattar tydliggjorda principer samt tidsmässiga förutsättningar för lärarnas arbete.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn i låg grad leder lärarnas arbete med kvalitetssäkring och val av läromedel. Exempelvis saknas tydliggjorda principer för ett sådant arbete. Även om rektorn utgår från att styrdokumentet, liksom lärarnas profession ska styra lärarnas kvalitetssäkring och val av läromedel inom ramen för ämneslaget, är principerna som ska vägleda lärarna inte konkretiserade och gemensamt uttalade.

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av rektorn. Rektorn har, enligt läroplanen, ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet för en tidsenlig utbildning.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver utveckla en strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel. Bland annat behöver principer och tidsmässiga förutsättningar ges för uppdraget. Detta kan ske genom att ta fram en arbetsbeskrivning för arbetet. I en sådan bör det framgå hur läromedelsvalen ska gå till och vilka principer kvalitetssäkringen och valen ska utgå ifrån och omfatta. Detta för att ytterligare tydliggöra och säkerställa ett arbete som omfattar relevanta aspekter vid kvalitetssäkring och val av läromedel.

Lärarnas kvalitetssäkrings- och urvalsarbete för att tillhandahålla läromedel i de samhällsorienterande ämnena

Inom detta område granskar Skolinspektionen med vilken kvalitet lärarna i de samhällsorienterande ämnena kvalitetssäkrar och väljer läromedel. Det omfattar hur lärarna granskar att läromedlen överensstämmer med ämnets centrala innehåll och syfte och läroplanens värdegrund samt omfattar väsentliga delar av ämnet på ett sätt som skapar överblick, sammanhang och en röd tråd genom ämnesstudierna. Vidare omfattar det hur lärarna granskar läromedlen utifrån aktuell forskning och samhällsutveckling inom ämnets ramar samt läromedlets möjlighet till anpassning utifrån elevers behov och förutsättningar.

Skolinspektionen bedömer följande: Lärarna har i flera delar ett kvalitetssäkrings- och urvalsarbete för att tillhandahålla läromedel av god kvalitet i de samhällsorienterade ämnena i årskurs 7-9. Skolinspektionen gör bedömningen utifrån att lärarna har en god struktur för sitt arbete när det gäller kvalitetssäkring och val av läromedel, samt att det sker en fördjupad analys av hur läromedlen stämmer överens med och omfattar väsentliga delar av ämnets centrala innehåll. Lärarna gör en viss granskning av om läromedlen är förenliga med läroplanens värdegrund, men en fördjupad granskning sker inte systematiskt. Bedömningen grundar sig även på att lärarna har en god orientering om läromedlens överensstämmelse med samhällsutvecklingen. Till viss del sker också granskning av om läromedlens är aktuella i förhållande till forskningsrön om ämnet och ämnets didaktik, men granskningen sker inte systematiskt. Till sist bedömer Skolinspektionen att lärarna är medvetna om och tar hänsyn till läromedlens anpassning till elevers skilda behov.

Av Skolinspektionens granskning framgår att lärarna har ett strukturerat arbetssätt när det gäller kvalitetssäkring och val av läromedel. Skolinspektionen gör bedömningen utifrån att lärarna har en god struktur för sitt arbete när det gäller kvalitetssäkring och val av läromedel, samt att det sker en fördjupad analys av hur läromedlen stämmer överens med och omfattar väsentliga delar av ämnets centrala inne-

håll (kursplanens innehåll och syfte). Lärare säger i intervjuer att de gemensamt arbetar med ett årshjul för undervisningens innehåll för respektive årskurs. Detta upplägg utgör enligt lärarna en grundläggande planering som de utgår ifrån när de väljer läromedel. Planeringen innehåller delar som centralt innehåll, bedömning och syfte och det är sedan en del av lärarnas arbete att se till att välja läromedel som täcker dessa ändamål. Lärarna berättar vidare att de ansvarar för undervisningen i en årskurs var och att mycket av arbetet med att planera undervisningen och välja läromedel därför sker enskilt och utifrån elevgruppernas behov. De säger att de trots detta träffas och genomför viss gemensam planering utifrån huvudläromedlet, som är en analog förlagsproducerad bok som ämnesgruppen gemensamt har valt att använda, och att detta arbete framförallt gäller ämnesövergripande frågor. Därutöver samlar de också material i form av läromedel i en gemensam mapp. Lärarna berättar att läromedel som de använder ska täcka så mycket som möjligt av målen i kursplanerna. För att skapa överblick och sammanhang i elevernas studier tar lärarna exempelvis fram egna bildspel med kortare texter och bilder där huvudläromedlet är en utgångspunkt, men där också exempelvis andra analoga läromedel tas upp. I en sådan presentation går läraren igenom det som är viktigt för eleverna att lära sig utan att de måste läsa allt i boken. Detta sker enligt någon lärare också vid början av terminen där eleverna får reda på vilka områden undervisningen kommer att omfatta och vid vilken tidpunkt den kommer att ske. Eleverna kan i samband med de egenframtagna presentationerna få tips om sidor att läsa i det analoga huvudläromedlet och också om länkar till digitala läromedel. Rektorn säger i intervju att de bland annat genom att ta del av ämneslagets protokoll kan se att lärarna tittar på kunskapskrav och centralt innehåll i relation till läromedel. Rektorn uppger vidare att lärarna vet vad de skall arbeta med kopplat det till det centrala innehållet och att de utifrån detta väljer läromedel.

I Skolinspektionens granskning framkommer vidare att lärarna till viss del granskar läromedel utifrån att de är förenliga med läroplanens värdegrund. En fördjupad granskning sker dock inte systematiskt. Av intervjuer med lärare framkommer att de tittar igenom de läromedel som används, men att de inte går igenom kommunens digitala läromedel i form av licenser, eftersom de förutsätter att dessa är granskade och godkända i samband med inköp. Lärarna säger att de aldrig ger tips om sidor på nätet som de inte har kollat upp innan, exempelvis att innehållet är uppdaterat och vem/vilka som står bakom innehållet. Någon lärare säger att hen ser om något material strider mot demokratiuppdraget eller människors lika värde och att sådant material väljs bort. Någon lärare berättar att hen köpt böcker i ämnet historia för att belysa genusperspektivet och att detta är ett exempel på att värdegrundsperspektivet hanteras i val av läromedel. Vidare berättar lärarna att de i samband med undervisningen jobbar utifrån allas lika värde, vilket till exempel innebär att de visar på de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen i läromedlen. Någon lärare uttrycker att ett rättighetsperspektiv sitter i lärarens ryggmärg och att detta innebär att allas lika värde och genusperspektiv, etnicitet, religion,

kommer in naturligt i undervisningen. Läraren tillägger att arbetet med att hantera värdegrundsfrågor sker mer direkt i undervisningen, snarare än att läromedel kvalitetssäkras på ett strukturerat sätt i samband med val av läromedel. Rektorn säger att de läromedel och förlag som lärarna har valt att arbeta med speglar värdegrunden och att lärarna därutöver kompletterar med andra läromedel från exempelvis webbsidor och forum.

Av Skolinspektionens granskning framgår också att lärarna har en god orientering om läromedlens överensstämmelse med samhällsutvecklingen. Till viss del sker också granskning av om läromedlen är aktuella i förhållande till forskningsrön om ämnet och ämnets didaktik, men granskningen sker inte systematiskt. Lärare uppger i intervju att de har valt att inte köpa in något analogt läromedel i samhällskunskap eftersom det snabbt blir inaktuellt. Istället tar lärarna fram eget material med uppdaterad information och som utgår från olika läromedel i samhällskunskap. Exempelvis blir statistiska uppgifter snabbt inaktuella och om lärarna exempelvis ska jobba med Agenda 2030, så använder de FN:s hemsida, en databas med information om länder eller en statistiktjänst om sociala, ekonomiska och miljörelaterade frågor för att tillhandahålla aktuella uppgifter. Vidare används analoga läromedel för att gå igenom begrepp. Detta samtidigt som uppdatering av uppgifter kan ske genom komplettering från andra läromedel så att de är aktuella. När det gäller kartböcker blir de också snabbt utdaterade och då pratar lärarna med eleverna om vad som förändrats i kartorna. Lärarna säger vidare att de inför varje läsår tittar igenom vad som förändrats, men eftersom de inte har pengar för att årligen köpa nya läromedel, så kompletterar de med egenframtaget material. Rektor säger att de märker att lärarna är uppdaterade på läromedlens aktualitet och samstämmighet med samhällsutvecklingen i samband med att de äskar om nya inköp av läromedel. Vidare ser rektorn att lärarna kompletterar inaktuella uppgifter i läromedel med material från andra läromedel. Lärarna säger att när det gäller att granska läromedel utifrån samstämmighet med forskningsrön om ämnet, så sker det vid inköp av läromedel vilket innebär att lärarna sedan kan behöva komplettera läromedlet med eventuella nya forskningsrön. Exempelvis berättar en lärare att hen kompletterar befintligt läromedel i historia med nya forskningsrön om hur Sverige blev kristet. Lärarna berättar att de har ett eget ansvar att hålla sig uppdaterad kring forskning samtidigt som de också kan få till sig exempelvis en forskningsartikel som de ska läsa till nästkommande möte i ämneslagsgruppen inför en gemensam diskussion. En lärare berättar att det är en svårighet att vara uppdaterad om forskningsrön i flera ämnen samtidigt och att hen försöker att hålla sig uppdaterad om det nya och senaste inom forskningen efter bästa förmåga. Vidare säger hen att frågan om att granska läromedel utifrån aktualitet i förhållande till forskningsrön inte tas upp i ämnesarbetslaget, men att det är något som de skulle kunna utveckla. När det gäller koppling till forskningsrön om ämnets didaktik så har skolan enligt lärarna utvecklingsarbete i form av ”lyft” av olika slag. Lärarna diskuterar i ämneslaget till viss del allmändidaktiska lärdomar, och gör ibland kopplingar till

ämnena de ansvarar för. De säger dock att de har för lite tid till sådana diskussioner. Rektorn säger att det ingår i lärarnas profession att de ska ta del av forskning i ämnen och ämnets didaktik och att detta följs upp i medarbetarsamtal. Rektorerna säger att lärarna är välorienterade när det gäller forskning om ämnet och ämnets didaktik, men att det inte finns ett särskilt uppdrag att kvalitetssäkra och välja läromedel utifrån detta. Istället uttrycker rektorerna att de litar på att det ingår i lärarnas profession att arbeta med att välja läromedel utifrån kunskap om aktuell forskning om ämnet och ämnets didaktik.

Slutligen visar granskningen att lärarna är medvetna om och tar hänsyn till anpassning av läromedel utifrån elevers skilda behov. Lärarna säger att de anpassar läromedlen till elevgruppen, exempelvis finns huvudläromedlet inläst och översatt till flera språk. Det finns också ett material för nyanlända elever som är fokuserat kring ord- och begreppsförståelse. Lärarna berättar att de i sin undervisning utgår från huvudläromedlet men att det också finns anpassade läromedel för elever som har behov av det. När det gäller elever som behöver utmaningar så uppger någon lärare att dessa elever kan få tillgång till läromedel på gymnasienivå. En annan lärare uppger att hen har direkt dialog med eleven om hur eleven kan utmanas och att läromedel tillgängliggörs i en så kallad en-till-en lösning, det vill säga en dator per elev. Skolans specialpedagog deltar i ämneslagets arbete med att anpassa läromedel efter elevernas behov.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn och lärarna behöver i sin kvalitetssäkring och val av läromedel utveckla och fördjupa en kritisk granskning av läromedel utifrån skolans värdegrund, samt utveckla och fördjupa sitt arbete med att granska hur läromedlen stämmer överens med aktuella forskningsrön om ämnet och ämnets didaktik.

Skolinspektionens granskning visar att det i flera delar finns ett välfungerande arbete kring läromedelsval inom de samhällsorienterande ämnena i årskurs 7-9. Detta bland annat genom att det sker en granskning av läromedlen utifrån perspektiv så som kursplanernas centrala innehåll och syfte, huruvida läromedlen är aktuella utifrån samhällsutvecklingen samt att de är anpassade till elevernas behov. Detta arbete skulle dock kunna utvecklas när det gäller att ha en kritisk hållning för att granska läromedlens överensstämmelse med läroplanens värdegrund samt hur läromedlen stämmer överens med aktuella forskningsrön om ämnet och ämnets didaktik.

Enligt läroplanen ska utbildningen förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska

samhället vilar på. Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som skolan ska gestalta och förmedla. Skolan ska också främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Enligt skollagen ska utbildningen vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Rektorn har, enligt läroplanen, ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet för en tidsenlig utbildning.

Skolinspektionen bedömer att rektorn och lärarna behöver utveckla arbetet med att på ett fördjupat sätt kritiskt granska läromedel utifrån läroplanens värdegrund. Det arbete som sker i nuläget ger inte tillräckliga förutsättningar för att tillförsäkra en kritisk och fördjupad granskning som omfattar hela läroplanens värdegrund. Skolinspektionens vill i sammanhanget påpeka är att det inte är tillräckligt att lärarna förlitar sig på att läromedel är kvalitetsgranskat av materialets utgivare eller att kunskap om läroplanens värdegrund exempelvis finns som tyst kunskap. Genom att aktualisera frågan om läroplanens värdegrund i en utvecklad granskning av läromedel ökar möjligheterna till en kritisk, mer omfattande och mer reflekterad hållning med ökade möjligheter att täcka in fler delar av läroplanens värdegrund. Skolinspektionen bedömer vidare att skolans arbete med kvalitetssäkring och val av läromedel behöver utvecklas med utgångspunkt i aktuell forskning mot bakgrund av att undervisning ska bygga på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Skolinspektionens bedömning är att lärarna inte tillräckligt systematiskt kvalitets-säkrar och väljer läromedel utifrån aktuella forskningsrön om ämnet och ämnets didaktik.

På Skolinspektionens vägnar

X Roland Fallström

Enhetschef

Signerat av: Roland Fallström

X Katrin Söderlind

Föredragande/utredare

Signerat av: Katrin Söderlind

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även Håkan Fleischer och Ann Edvinsson deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Denna granskning genomförs i 30 skolor runt om i landet, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Almåsskolan i Mölndals ingår i denna granskning. Enligt uppgifter från rektor går 433 elever på skolenheten, varav 306 elever i årskurs 7-9. Totalt undervisar tre lärare inom samhällsorienterande ämnen i årskurs 7-9. Lärarna inom samhällsorienterande ämnen är organiserade i ett ämneslag för årskurs 7-9.

Skolinspektionen granskade Almåsskolan den 8 december 2020 och den 26 januari 2021. Granskningen genomfördes av Katrin Söderlind, Ann Edvinsson och Håkan Fleischer.

Med anledning av Covid-19 anpassar Skolinspektionen för närvarande på olika sätt vårt arbete. Den här granskningen har genomförts på distans via telefon eller videolänk utan besök på skolorna. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Mer information finns på www.skolinspektionen.se.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Tre enskilda intervjuer med lärare inom samhällsorienterande ämnen
- en intervju med rektor, samt biträdande rektor
- skriftlig information som har begärts in från huvudmannen och rektorn.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från granskningen för faktakontroll.

Mer information om den tematiska kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-inspektioner/skolors-laromedelsstrategi>

Bilaga 3: Författningsstöd

Bedömningsområde 1: Rektors strategi för kvalitetssäkring och val av läromedel i de samhällsorienterande ämnena

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 §§, 4 kap. 4-7 §§ och 4 kap. 9 § skollagen (2010:800)

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande samt 2.8 Rektorns ansvar

Bedömningsområde 2: Lärarnas kvalitetssäkrings- och urvalsarbete för att tillhandahålla läromedel i de samhällsorienterande ämnena

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 3 kap. 2 § och 4 kap. 9 § skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevers ansvar och inflytande samt 2.8 Rektorns ansvar

Bilaga 4: Mall för huvudmannens redovisning

En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

<Ta bort en av rutorna om endast ett utvecklingsområde definierats.>

Utvecklingsområde X: <Här klipps utvecklingsområdet in i sin helhet. >

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
--

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
--

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde X: <Här klipps utvecklingsområdet in i sin helhet. >

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
--

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
--

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
